

**LATVIJAS
UNIVERSITĀTE**
ANNO 1919

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ

PROFESIONĀLAJĀ IZGLĪTĪBĀ IESAISTĪTO
VISPĀRIZGLĪTOJOŠO MĀCĪBU PRIEKŠMETU PEDAGOGU
KOMPETENCES PAAUGSTINĀŠANA

Lilija Jurgīte
Latviešu valoda funkcionālā aspektā
Skolēna rokasgrāmata

ETNOLINGVISTISKAIS ASPEKTS
BALTI UN BALTU VALODAS

5.1. Arheologi par baltiem

Materiāls izstrādāts

ESF Darbības programmas 2007. - 2013.gadam „Cilvēkresursi un nodarbinātība”
prioritātes 1.2. „Izglītība un prasmes”

pasākuma 1.2.1. „Profesionālās izglītības un vispārējo prasmju attīstība”

aktivitātes 1.2.1.2. „Vispārējo zināšanu un prasmju uzlabošana”

apakšaktivitātes 1.2.1.1.2. „Profesionālajā izglītībā iesaistīto pedagogu
kompetences paaugstināšana”

Latvijas Universitātes realizētā projekta

**„Profesionālajā izglītībā iesaistīto vispārizglītojošo mācību priekšmetu pedagogu
kompetences paaugstināšana”**

(Vienošanās Nr.2009/0274/1DP/1.2.1.1.2/09/IPIA/VIAA/003,

LU reģistrācijas Nr.ESS2009/88) īstenošanai.

Rīga 2011

5.1. ARHEOLOGI PAR BALTIEM

Atcerieties!

Balti

Etnolingvistiska grupa, kurā ietilpst mūsdienu latvieši un lietuvieši. Baltu senči apmetās Baltijas jūras dienvidaustrumu krastos II gadu tūkstoši p.m.ē. Agrajos viduslaikos šajā reģionā dzīvoja vairākas baltu ciltis: kurši, zemgaļi, latgaļi, žemaiši u.c. Baltu vārds atvasināts no Baltijas jūras nosaukuma, un to sāka lietot tikai 19. gs.

<http://termini.lza.lv/term.php?term=balti&list=balti&lang=LV>

Iepazīstieties!

Skat.:
Lightbox galerijas
5.1. Arheologi par baltiem
1. attēlu vai
<http://foto.delfi.lv/album/58800/?view=blog>

Arnīs Rādīšs (1951) – arheoloģis, vēstures zinātņu doktors, gandrīz 30 gadus nostrādājis muzejā. kopš 2000.g. vada Latvijas Nacionālo vēstures muzeju. Pētījis 10.-13. gadsimta senkapus latgaļu apdzīvotajā teritorijā un Austrumlatvijas etnisko, sociālo un politisko vēsturi. Rakstījis arī populārzinātniskus darbus. Viens no tādiem ir *Ceļvedis Latvijas senvēsturē*.

Tas ir interesanti

Skat.:
Lightbox galerijas
5.1. Arheologi par baltiem
2. attēlu vai
http://www.ibook.lv/BD_celvedis-latvijas-senvesture-arnis-radins.aspx?BID=c04dcdc2-991a-4487-816e-310684c576fe

Ceļvedis Latvijas senvēsturē

Autors cer, ka, izlasījis tekstu un izpētījis daudzās ilustrācijas lasītājs ne tikai uzzinās daudz ko jaunu, bet arī labāk izprafīs Latvijas seno iedzīvotāju dzīvi visā tās daudzveidībā un ciešā saistībā ar citās zemēs un kontinentos notikušo. Ceļvedis pieejams arī internetā:

<http://gramataselektroniski.wordpress.com/2011/02/20/celvedis-latvijas-senvesture-arnis-radins/>

- ***Izlasiet, lūdzu, tekstu par baltu senvēsturi.***
- ***Uzrakstiet galvenās atziņas, ko par baltu senvēsturi var gūt no arheologa Arņa Rādīņa teksta fragmenta.***

Kas tad ir balti? Viņi ir lielajai indoeiropiešu valodu saimei piederošs patstāvīgs etnoss. Daļa pētnieku domā, ka 5.—4.g.tūkst.pr.Kr. visi indoeiropieši dzīvojuši vienā vietā un runājuši vienā valodā. Pēc vienas no populārākajām hipotēzēm viņu pirmdzimtene atradusies mūsdienu Ziemeļīrānā, Austrumturcijā un Dienvidkaukāzā.

No šīs teritorijas pirmtautas daļas atšķirīgos laikos izceļojušas dažādos virzienos. Vispirms atdalījusies tā grupa, kurai raksturīgas Anatolijas jeb hetu-luviešu valodas. Nākamā nodalījusies grieķu, armēņu, indoīrāņu jeb āriešu valodu nesēju grupa utt. Savu indoeiropisko pirmdzimteni pametuši arī seneiropiešu valodu nesēji.

Viņi apmetušies uz dzīvi Melnās jūras ziemeļu krastā. Vienas no pirmajām seneiropiešu otrreizējo pirmdzimteni pametušas kaujas cirvju un auklas keramikas kultūras ciltis. Tās aizņēmušas plašas teritorijas Eiropas mežu joslā no Reinas līdz Volgai. Minētie cilvēki saistāmi ar baltu cilšu un valodu veidošanos. No seneiropiešiem vēl cēlušies ģermāņu, slāvu, ķeltu, senitāļu, ilīriešu, venedu valodu nesēji.

Pirmbaltu valoda izveidojās Vislas lejteces, Dņepras un Volgas augšteces, Daugavas un Nemunas upju baseinā pirms 4000 gadiem. Tā bija teritorija, kur auklas keramikas kultūras nesēji saplūda ar eiropēdajām Narvas, Nemunas, Dņepras–Doņecas un Augšvolgas kultūru ciltīm.

Uz ziemeļiem no Daugavas pirmbaltu kaimiņi bija somi, uz rietumiem no Vislas — pirmslāvi, venedi un pirmģermāņi, bet viņu dienvidaustrumu kaimiņi bija irāņi.

(<http://www.diena.lv/lat/arhivs/kulturas-diena/arheologiskas-pardomas-baltu-vienibas-dienas-sakara>)

Atziņas:

1. _____
